

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

288

Spółeczna odpowiedzialność organizacji

W poszukiwaniu paradygmatów, metodologii i strategii

Redaktorzy naukowi

Zdzisław Pisz

Magdalena Rojek-Nowosielska

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: Barbara Cibis
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-369-4

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Tomasz Brzozowski , Zrównoważony rozwój i społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw jako fundamenty nowego modelu biznesowego	11
Ewa Gluszek , Wykorzystywanie inicjatyw społecznych w budowaniu atrybutów dobrej reputacji przedsiębiorstwa	22
Ewa Jastrzębska , Społeczna odpowiedzialność liderów CSR w Polsce – wyniki badań.....	37
Stanisław Kamiński , Zawodność rynku a odpowiedzialna realizacja zadań publicznych przez przedsiębiorstwa	49
Katarzyna Klimkiewicz , Wizerunek przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego – analiza treści komunikatów	57
Janusz Kroik, Jan Skonieczny , Oblicza odpowiedzialności społecznej w strategii przedsiębiorstwa	70
Alicja Krzepicka, Jolanta Tarapata , Strategia CSR, czyli tworzenie wspólnej wartości	84
Paweł Kuźbik , Strategiczna mapa interesariuszy klubu piłkarskiego	95
Ewa Mazur-Wierzbicka , Ekologiczna odpowiedzialność przedsiębiorstw w ramach CSR – korzyści dla przedsiębiorców	106
Dominika Mirońska, Piotr Zaborek , Analiza wrażliwości polskich nabywców indywidualnych na działania z zakresu marketingu społecznego podejmowane przez wytwórców dóbr i usług konsumpcyjnych	115
Aleksandra Paszkiewicz , Raportowanie zintegrowane jako przejaw ewolucji sprawozdawczości finansowej	126
Adrian Pyszka , Tworzenie społecznie odpowiedzialnych innowacji (SOI) z perspektywy kosztów transakcyjnych.....	138
Marcin Ratajczak , Ekorozwój jako podstawa odpowiedzialnego biznesu (CSR) w obszarze środowiska naturalnego	151
Janusz Reichel , <i>Homoresponsabilis</i> – edukacja globalna na rzecz społecznej odpowiedzialności w szkolnictwie zawodowym.....	160
Piotr Rogala , Raporty społeczne – doświadczenia i dylematy.....	173
Agata Rudnicka , Rynek FairTrade w wybranych krajach Unii Europejskiej .	182
Ewa Stawicka , Znaczenie kodeksów etycznych w małych i średnich przedsiębiorstwach	190
Magdalena Stefańska , Podstawy teoretyczne i ewolucja pojęcia społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR)	198

Dorota Teneta-Skwiercz , Istota i zasady funkcjonowania funduszy odpowiedzialnego inwestowania.....	212
Monika Wilewska , CSR przedsiębiorstw dużych i z sektora MSP – podobieństwa i różnice	224
Przemysław Wolczek , Raportowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w Polsce.....	234
Adam Zawadzki , Outsourcing w koncepcji społecznej odpowiedzialności organizacji.....	249
Halina Zboroń , CSR – ku nowemu paradygmatowi.....	259

Summaries

Tomasz Brzozowski , Sustainable development and corporate social responsibility as the basis for new business model	21
Ewa Głuszek , Social initiatives in building key ingredients of star-quality corporate reputation	36
Ewa Jastrzębska , Social responsibility of CSR leaders in Poland – results of research	48
Stanisław Kamiński , Market failure and responsible public tasks performance by enterprises	56
Katarzyna Klimkiewicz , Image of a socially responsible firm – results of a content analysis.....	69
Janusz Kroik, Jan Skonieczny , Faces of social responsibility in corporate strategy	83
Alicja Krzepicka, Jolanta Tarapata , CSR strategy as common value creation	94
Paweł Kuźbik , Strategic stakeholder’s map of sports organizations.....	105
Ewa Mazur-Wierzbicka , Environmental responsibility in CSR – benefits for the entrepreneurs.....	114
Dominika Mirońska, Piotr Zaborek , Analysis of Polish consumers’ sensitivity to the cause related marketing activities undertaken by producers of consumer goods and services	125
Aleksandra Paszkiewicz , Integrated reporting as an aspect of financial reporting evolution	137
Adrian Pyszka , Creating Socially Responsible Innovations considering transaction costs	150
Marcin Ratajczak , Sustainability as the basis of responsible business (CSR) in the environmental area.....	159
Janusz Reichel , <i>Homoresponsabilis</i> – global education for social responsibility in vocational education.....	172
Piotr Rogala , Social responsibility reports – experiences and dilemmas.....	181

Agata Rudnicka , FairTrade market in old and new EU countries	189
Ewa Stawicka , Meaning of ethical codes in small and medium enterprises ...	197
Magdalena Stefańska , Theoretical background and evolution of the definition of CSR	211
Dorota Teneta-Skwiercz , Essence and rules of SRI's performance	223
Monika Wilewska , CSR in SMEs and in large enterprises – similarities and differences.....	233
Przemysław Wolczek , Corporate Social Responsibility reporting in Poland	248
Adam Zawadzki , Outsourcing in the concept of corporate social responsibility	258
Halina Zboroń , CSR – towards the new paradigm	270

Aleksandra Paszkiewicz

Uniwersytet Gdański

RAPORTOWANIE ZINTEGROWANE JAKO PRZEJAW EWOLUCJI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Streszczenie: Wydaje się, że przyszłość sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstw będzie należała do zintegrowanego raportowania, które połączy informacje finansowe, środowiskowe, społeczne oraz dotyczące ładu korporacyjnego. Zatem celem artykułu jest przedstawienie krótkiej charakterystyki przesłanek i głównych założeń koncepcji zintegrowanej sprawozdawczości oraz informacji na temat ilości i charakteru podmiotów sporządzających tego typu raporty przy wykorzystaniu wytycznych GRI.

Słowa kluczowe: zintegrowane raportowanie, sprawozdawczość zintegrowana, raportowanie zrównoważonego rozwoju, raportowanie CSR.

1. Wstęp

W 2010 r. zarząd Grupy LOTOS podjął decyzję o przyjęciu nowego modelu raportowania, zakładającego kompleksową prezentację wyników finansowych i niefinansowych firmy. Raport roczny spółki za rok 2009 był pierwszym w Polsce raportem zintegrowanym¹. W kwietniu 2012 r. LOTOS wydał już trzecie z rzędu sprawozdanie tego typu. Nowa publikacja, Zintegrowany Raport Roczny 2011 Grupy LOTOS SA, zatytułowana „Optimum. Odpowiedzialne decyzje”, podobnie jak dwie wcześniejsze², pozwala – zdaniem spółki – na całościową, mierzalną i obiektywną ocenę wyników gospodarczych firmy w powiązaniu z jej strategią w zakresie działań CSR. Odwołując się do słów zarządu LOTOS, „główną przesłanką zmiany modelu raportowania była chęć zapewnienia kluczowym interesariuszom pełnego obrazu

¹ Grupa Kapitałowa LOTOS, drugi co do wielkości koncern naftowy w kraju, już wcześniej był polskim liderem działań i raportowania CSR. Raporty społeczne spółki, tworzone od 2006 r., były wielokrotnie nagradzane w organizowanym przez CSR Consulting Forum Odpowiedzialnego Biznesu i PwC konkursie *Raporty Społeczne – Nagrody za najlepiej sporządzone raporty z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu*. Firma czwarty raz z rzędu została też uwzględniona w gronie „odpowiedzialnych spółek” RESPECT Index na GPW w Warszawie.

² Wcześniejsze raporty zintegrowane to: Raport Roczny Grupy LOTOS 2009, *Zrównoważony rozwój w perspektywie 10+* oraz Raport Roczny Grupy LOTOS 2010, *Dekada rozwoju*.

dokonań przedsiębiorstwa w odniesieniu zarówno do wyników osiąganych z podstawowej działalności, jak i w sferze działań prospołecznych oraz nakierowanych na ograniczanie wpływu wywieranego na środowisko³. Jednocześnie zwraca się uwagę, że kompleksowa ocena zaangażowania firmy w kwestie zrównoważonego rozwoju jest możliwa dzięki zintegrowanej i przyjaznej odbiorcom prezentacji sprawozdań finansowych oraz informacji niefinansowych. Opisywany raport zintegrowany stosuje się zatem w obszarze sprawozdawczości finansowej Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), natomiast w zakresie informacji pozafinansowych – Ramowe Zasady Raportowania i Wytyczne do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju Global Reporting Initiatives (wersja G3 GRI) oraz Zasady United Nations Global Compact.

Celem niniejszego artykułu jest podjęcie próby przedstawienia:

- przesłanek, podstawowych założeń i korzyści raportowania zintegrowanego,
- informacji na temat liczby, pochodzenia i charakteru organizacji sporządzających tego typu raporty oraz jakości prezentowanych ujawnień według danych GRI z lat 2010-2011.

2. Działania na rzecz raportowania zintegrowanego

Próby tworzenia raportów łączących kwestie finansowe i niefinansowe były podejmowane przez wiele firm, jeszcze zanim powstały pierwsze organizacje zajmujące się opracowaniem wytycznych raportowania zintegrowanego. Duńska firma farmaceutyczna Novo Nordisk⁴, która wydała raport zintegrowany już w 2004 r., jest uważana za jedno z pierwszych przedsiębiorstw, które opracowało tego typu publikację.

Wybrane ważniejsze wydarzenia związane w sposób mniej lub bardziej bezpośredni z inicjatywami na rzecz rozwoju sprawozdawczości zintegrowanej prezentuje tab. 1.

Pośród wielu działań i organizacji na szczególną uwagę zasługuje powstały w sierpniu 2010 r. z inicjatywy GRI oraz A4S Międzynarodowy Komitet ds. Zintegrowanej Sprawozdawczości (International Integrated Reporting Committee – IIRC)⁵. Głównymi zadaniami, dla których utworzono IIRC, są:

- osiągnięcie porozumienia pomiędzy rządami, biznesem, ustanawiającymi standardy rachunkowości i innymi organami w celu sprostania wyzwaniom nowego raportowania,

³ Por.: LOTOS, Zintegrowany Raport Roczny 2011 *Optimum. Odpowiedzialne decyzje* <http://raportroczny.lotost.pl/organizacja-i-jej-raport/zintegrowane-raportowanie/zakres-i-zasieg> (dostęp: 12.07.2012).

⁴ Raport roczny Novo Nordisk z 2011 r. jest już ósmym raportem zintegrowanym tej firmy, por.: http://webmedia.novonordisk.com/ncom/images/annual_report/2011/Novo-Nordisk-AR-2011-en.pdf.

⁵ W listopadzie 2011 r. zmieniono nazwę i obecnie organizacja działa pod nazwą Rady ds. Zintegrowanej Sprawozdawczości (International Integrated Reporting Council).

Tabela 1. Ważniejsze kroki milowe w rozwoju raportowania zintegrowanego

Data	Wydarzenie
1997	Początki Global Reporting Initiative (GRI)
2000	Pierwsza wersja wytycznych (G1) raportowania zrównoważonego rozwoju według GRI
Styczeń 2003	AICPA powołuje Specjalny Komitet na rzecz Ulepszenia Raportowania Biznesowego Special Committee on Enhanced Business Reporting (SCEBR)
2004	Powstanie pod patronatem księcia Walii Karola Projektu Rachunkowość dla Zrównoważonego Rozwoju – Prince's Accounting for Sustainability Project – A4S
Wrzesień 2009	Wydanie III wersji Kodeksu Ładu Korporacyjnego (King III) z częścią dotyczącą zintegrowanej sprawozdawczości
Luty 2010	Wprowadzenie obowiązku sporządzania raportu zintegrowanego przez spółki giełdowe GPW w Johannesburgu
Maj 2010	Utworzenie Integrated Reporting Committee of South Africa (IRC SA)
Sierpień 2010	Powstanie Międzynarodowego Komitetu ds. Zintegrowanej Sprawozdawczości International Integrated Reporting Committee (IIRC)
Styczeń 2011	Światowe Forum Gospodarcze w Davos
Wrzesień 2011	Opublikowanie materiałów do dyskusji przez IIRC <i>Towards Integrating Reporting – Communicating Value in the 21st Century</i>
Październik 2011	IIRC zainicjował 2-letni program pilotażowy
Czerwiec 2012	Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie Zrównoważonego Rozwoju, Rio+20 Propagowanie idei raportowania przez IIRC

Źródło: opracowanie własne.

- przygotowanie ram koncepcyjnych sprawozdawczości zintegrowanej,
- krzewienie tej idei w gronie ustanawiających regulacje i sporządzających sprawozdania,
- rozstrzygnięcie, czy takie raportowanie ma być dobrowolne, czy obligatoryjne⁶.

3. Koncepcja zintegrowanego raportu

Coraz częściej spotyka się pogląd, że sprawozdawczość podmiotu przestaje stanowić spójny system, wiąże się z tworzeniem coraz dłuższych i trudnych w interpretacji raportów, a kluczowe współzależności między strategią, ładem korporacyjnym, podstawową działalnością operacyjną, wynikami finansowymi i pozafinansowymi są nadal niejasne. Sprawozdania finansowe koncentrują się na odizolowanych miarach finansowych, opisujących przeszłość, których nie można jednak uznać za naj-

⁶ Por. <http://www.theiirc.org/the-iirc/>.

lepiej opisujące sukcesy firmy w przyszłości. Nie uwzględnia się też kapitału intelektualnego, zasobów, które mogą stanowić najcenniejsze źródło tworzenia wartości przedsiębiorstwa. Informacjom ujawnianym przez wiele firm często brakuje logiki i przejrzystości. Istnieje zatem potrzeba stworzenia nowego wzorca ujawnień dającego bardziej spójny i kompleksowy obraz osiągnięć podmiotu i czynników, które decydują o jego sukcesie.

Jednocześnie zwracano uwagę, iż funkcjonuje wiele odrębnie działających organizacji odpowiedzialnych za tworzenie standardów sprawozdawczości finansowej oraz raportowania kwestii środowiskowych, społecznych i związanych z ładem korporacyjnym, jednak brakuje instytucji, która podjęłaby się sprawować pieczę nad scaleniem tych kwestii. Odpowiedzią na te i inne postulaty było utworzenie Międzynarodowego Komitetu ds. Zintegrowanej Sprawozdawczości (IIRC).

We wrześniu 2011 r. IIRC wydał dokument dyskusyjny *Sprawozdawczość Zintegrowana – komunikując wartość w XXI wieku*⁷, w którym prezentuje propozycję stworzenia międzynarodowych ram zintegrowanego raportowania. Według IIRC raport zintegrowany jest dokumentem łączącym informacje opisujące strategię, ład korporacyjny, osiągnięcia i perspektywy rozwoju organizacji, tak aby odzwierciedlić ekonomiczny, społeczny i środowiskowy kontekst jej funkcjonowania⁸. Przedstawia on w przejrzysty i zwięzły sposób, jak organizacja jest zarządzana oraz jak tworzy wartość i ją utrzymuje. Zatem raport zintegrowany łączy najważniejsze elementy informacji prezentowane obecnie w osobnych dokumentach (sprawozdaniach finansowych, komentarzu zarządu, dokumentach dotyczących kwestii ładu korporacyjnego i zrównoważonego rozwoju) w spójną całość (rys. 1). Co równie istotne, raport zintegrowany pokazuje związki łączące te elementy oraz wyjaśnia, w jaki sposób wpływają one na zdolność organizacji do tworzenia i utrzymania wartości w krótkiej, średniej i długiej perspektywie czasowej⁹.

Wskazuje się na wiele korzyści wynikających ze stosowania sprawozdawczości zintegrowanej¹⁰. Z punktu widzenia przedsiębiorstwa (organizacji) raporty tego typu:

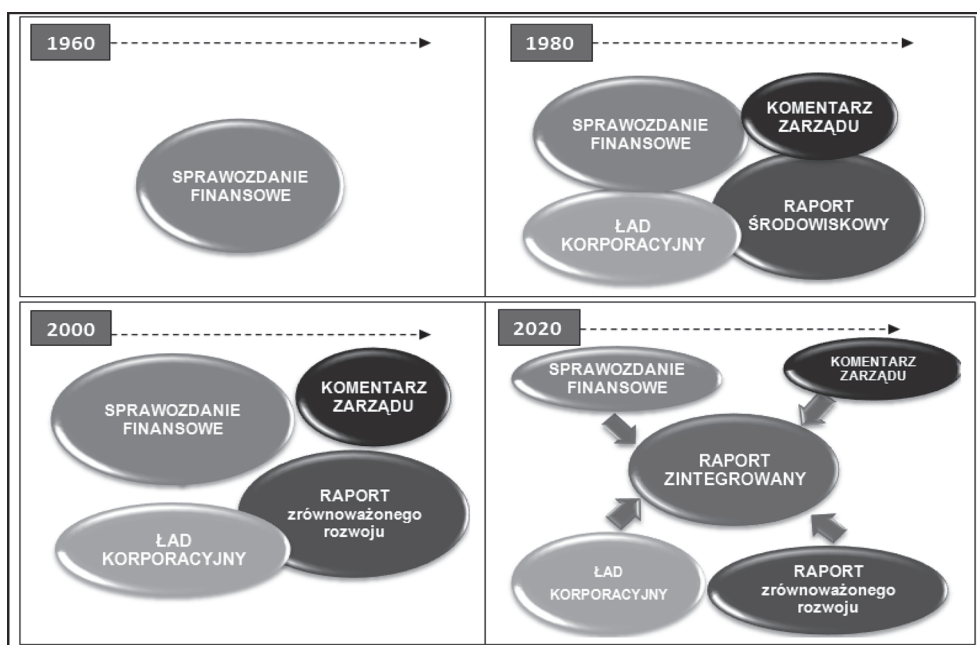
- zawierają treści (w tym o charakterze informacji niefinansowych), które znacznie lepiej odpowiadają potrzebom inwestorów,
- budzą większe zaufanie wśród kluczowych interesariuszy,
- ułatwiają podejmowanie decyzji dotyczących alokacji zasobów podmiotu, w tym redukcji kosztów,

⁷ IIRC, *Towards Integrated Reporting, Communicating Value in 21st Century*, 2011.

⁸ Tamże, s. 2 i 6.

⁹ Często wskazuje się, że sprawozdawczość zintegrowana odzwierciedla to, co można nazwać „myśleniem zintegrowanym”, por.: D. Kiron, *Get Ready: Mandated Integrated Reporting Is The Future of Corporate Reporting*, „MIT Sloan Management Review”, March 13, 2012, <http://sloanreview.mit.edu/>.

¹⁰ IIRC, *Towards...*, s. 21-24.

Rys. 1. Sprawozdanie zintegrowane jako przejaw ewolucji sprawozdawczości finansowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie IIRC, *Towards Integrated Reporting, Communicating Value in 21st Century*, 2011, s. 6-7.

- stanowią narzędzie pomocne w zarządzaniu ryzykiem i identyfikowaniu nowych możliwości rozwoju,
 - bardziej angażują inwestorów i innych interesariuszy organizacji, w tym pracowników,
 - zmniejszają ryzyko nadwyższenia reputacji podmiotu,
 - przyczyniają się do zmniejszania kosztów kapitału oraz stwarzają lepsze możliwości jego pozyskania,
 - rozwijają współpracę pomiędzy różnymi komórkami w obrębie organizacji.
- Z kolei dla inwestorów raport zintegrowany może być także użyteczny, bowiem:
- kładzie się tu większy nacisk na informacje dotyczące przyszłości podmiotu, co ułatwia oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych,
 - ujawnia się w nim kluczowe rodzaje ryzyka i wskazuje na szanse rozwojowe postrzegane z punktu widzenia kierownictwa podmiotu, co z kolei pozwala ocenić inwestorom w krótkiej, średniej i długiej perspektywie czasowej ryzyko związane z budową ich portfeli,
 - stanowi on platformę do doskonalenia modeli sprawozdawczości w ramach poszczególnych sektorów oraz integracji informacji pochodzących z różnych form raportowania, co ułatwia analizę w ramach sektorów i różnych obszarów działa-

nia, m.in. takich aspektów, jak: etyka biznesu, przeciwdziałanie korupcji i konfliktom interesów itp.,

- pokazuje w bardziej przejrzysty sposób relacje pomiędzy strategią, ładem korporacyjnym i wynikami finansowymi a kwestiami społecznymi, środowiskowymi i ekonomicznymi, umożliwiając tym samym ocenę wpływu różnorodnych czynników na długoterminową wartość firmy,
- ułatwia analizę, gdyż stanowi jeden, jednolity, spójny i zintegrowany dokument, dający przy tym wgląd w szerszy zestaw kluczowych wskaźników efektów działalności podmiotu,
- wymienione powyżej korzyści przyczynią się z kolei do podejmowania przez inwestorów trafniejszych decyzji inwestycyjnych, uzyskiwania lepszych zwrotów z inwestycji, bardziej efektywnej alokacji kapitału.

Inna grupa czerpiących korzyści z integracji sprawozdawczości to obecni i potencjalni pracownicy przedsiębiorstwa (organizacji), którzy pozyskują dostęp do informacji na temat przyszłych perspektyw działania pracodawcy i mają możliwość oceny, czy wartości pracodawcy są zbieżne z wartościami, które oni sami wyznają. Nawiązując do koncepcji zintegrowanego myślenia, zwraca się także uwagę, że zatrudnieni mają możliwość lepszego zrozumienia związków ich własnej pracy z celami wyznaczonymi przez firmę oraz oceny ich wkładu w zdolność podmiotu do tworzenia i utrzymywania wartości.

Ponadto organizacje, które przyłączą się do raportowania zintegrowanego, ujawniają nie tylko to, jak zarządzają kapitałem finansowym, ale także, jakie działania są podejmowane na rzecz środowiska, co jest przedmiotem zainteresowania szerokiego grona interesariuszy. W koncepcji sprawozdań zintegrowanych kładzie się szczególny nacisk na zaangażowanie interesariuszy i potrzebę konsultacji społecznych. IIRC angażuje kluczowe grupy i organizacje społeczne oraz wykorzystuje wcześniej stworzone wytyczne, kodeksy, uregulowania do formułowania własnych ramowych zasad raportowania.

4. Raportowanie zintegrowane na świecie według GRI

Pośród szeregu różnych inicjatyw związanych z tworzeniem standardów raportowania zrównoważonego rozwoju najbardziej popularne są wytyczne zaproponowane przez Global Reporting Initiatives¹¹. Jak już wcześniej wspomniano, GRI jest też zaangażowane w szerzenie idei sprawozdawczości zintegrowanej m.in. jako jeden ze współzałożycieli Międzynarodowego Komitetu ds. Zintegrowanej Sprawozdawczo-

¹¹ Według danych na 1.09.2012 r., w bazie GRI od 1999 r. zostało łącznie zarejestrowanych 11 115 raportów, które pochodzą od 4320 podmiotów. Szerzej na temat działalności i zasad raportowania GRI: A. Paszkiewicz, A. Szadzińska, *Raportowanie rozwoju zrównoważonego przedsiębiorstw według wytycznych GRI*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia, Rachunkowość w teorii i praktyce, nr 668, 2011, s. 627 i dalsze.

ści (IIRC). Od 1999 r. baza danych GRI¹² rejestruje raporty stworzone przez organizacje wykorzystujące Ramowe Zasady Raportowania i Wytyczne. Od 2010 r. baza poszerzyła zakres danych uwzględnianych przy rejestracji raportu o informację, czy jest to raport zintegrowany. Zatem badaniu w niniejszym opracowaniu poddano organizacje, które zarejestrowały raporty zintegrowane w bazie GRI w latach 2010 i 2011.

Analizując liczbę raportów zintegrowanych zgłoszonych do bazy Global Reporting Initiatives, należy stwierdzić, że rośnie skala tego zjawiska. Podczas gdy w 2010 r. zgłoszono 286 tego typu raportów, to rok później było ich już 460. Oznaczało to wzrost o 60,83%. Warto dodać, że ogólna liczba raportów sporządzonych według wytycznych GRI (razem z raportami zintegrowanymi) wynosiła odpowiednio 2047 w 2010 r. i 2832 w 2011 r.¹³. Zatem raporty zintegrowane stanowiły 13,97% wszystkich zgłoszonych sprawozdań w 2010 r., a rok później ich udział wzrósł do 22,08%¹⁴.

Biorąc pod uwagę liczbę raportów zintegrowanych publikowanych w poszczególnych krajach, należy zwrócić uwagę, że w 2010 r. pochodziły one z 47 krajów. W roku tym najwięcej tego typu dokumentów sporządziła Republika Południowej Afryki (30 raportów, stanowiących 10,48% całej grupy), zaraz za nią Hiszpania (29), Brazylia (24), po 20 raportów sporządzono w Szwecji, Szwajcarii i Australii, dalej w Holandii (17) i Finlandii (12). Od liderów tych, reprezentujących 8 krajów, pochodziły zatem 172 raporty zintegrowane (które stanowiły aż 60,35% całej grupy). Warto dodać, że w gronie raportujących znajdowało się aż 16 krajów, które opublikowały tylko po jednym raporcie (w tym Polska).

W 2011 r. liczba publikujących powiększyła się do 54 krajów. Jak pokazuje rys. 2, prym dalej wiedzie RPA z 45 raportami, co stanowi dokładnie 9,78% wszystkich sporządzonych dokumentów. W rozpatrywanym roku kraj ten zgłosił o 15 raportów więcej w porównaniu z rokiem poprzednim¹⁵.

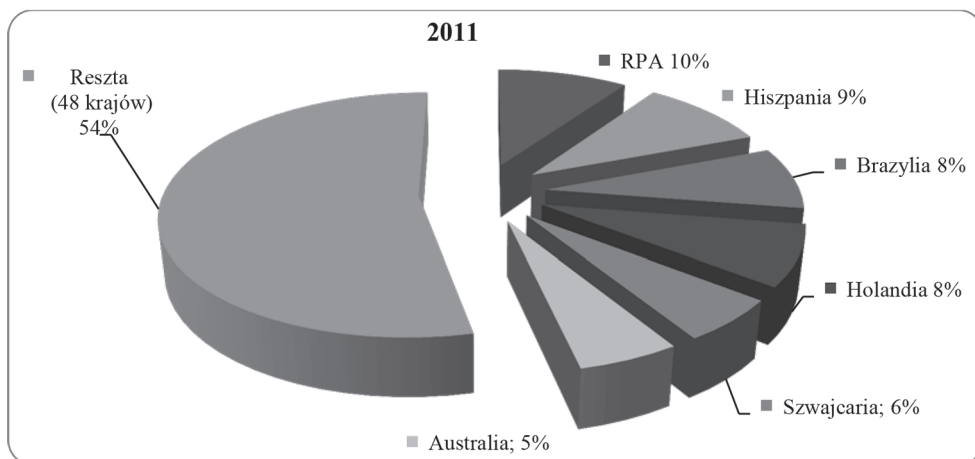
O tyle samo zwiększyła się liczba zgłoszonych organizacji stosujących zintegrowaną sprawozdawczość w Hiszpanii (w sumie 44 raporty). Na dalszych miejscach plasuje się Brazylia (38 raportów, wzrost o 14), Holandia (37 sprawozdań, tu odnotowano największy wzrost – aż o 20 raportów w porównaniu z rokiem poprzednim), a niższe pozycje zajmują Szwajcaria (26) i Australia (25). Reszta grupy z 2011 r.

¹² Dostępna na stronie: <https://www.globalreporting.org>.

¹³ Wzrost zgłaszanej do bazy GRI liczby raportów bez uwzględniania sprawozdań zintegrowanych nie był już tak spektakularny i wynosił tylko 34,69% w 2011 r. w porównaniu z rokiem poprzednim.

¹⁴ Z uwagi na moment przeprowadzania badań nie można było niestety uwzględnić wyników z 2012 r. Jednak na dzień 1.09.2012 r. zgłoszono w ramach bieżącego roku już 1157 raportów GRI, z czego 210 stanowiło raporty zintegrowane. Należy domniemywać, że liczba organizacji zgłaszających tego typu dokumenty ponownie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim.

¹⁵ Przewodzenie RPA w liczbie publikowanych raportów zintegrowanych wynika z podjęcia w lutym 2010 r. decyzji o obowiązku sporządzania takiego raportu przez południowoafrykańskie spółki giełdowe. Por.: *A Leads Way in Integrated Reporting*, SouthAfrica. Info, 26 January 2011, <http://www.southafrica.info/news/business/king-260111.htm> (dostęp: 2.02.2012).

Rys. 2. Liderzy raportowania zintegrowanego – 2011 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Global Reporting Initiatives według stanu na 1.09.2012 r.

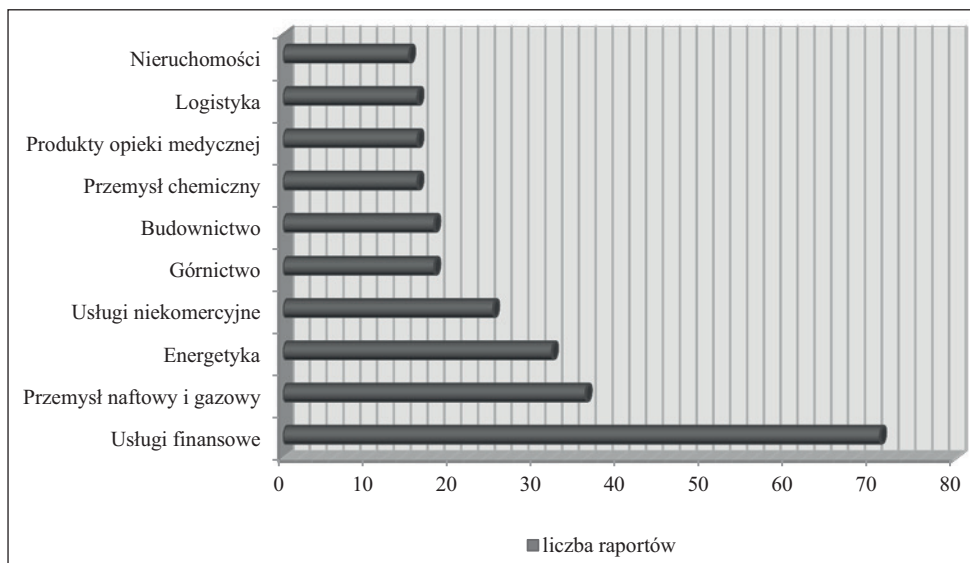
obejmuje 48 krajów, z których pochodzi 245 raportów. Wśród nich znalazło się tym razem 14 krajów, które zgłosiły po jednym raporcie (w tym ponownie Polska).

Warto również ocenić raportowanie zintegrowane pod kątem prowadzonej przez publikujących działalności. W 2010 r. raporty tego typu pochodziły z 34 sektorów. Najliczniej reprezentowaną grupę stanowiły podmioty sektora finansowego, w ramach której odnotowano aż 48 sprawozdań (16,78% wszystkich zgłoszonych raportów). Zjawisko to nie powinno dziwić, instytucje finansowe bowiem przewodzą w liczbie wszystkich raportów zrównoważonego rozwoju tworzonych przy wykorzystaniu wytycznych GRI¹⁶. Na drugim miejscu pod względem liczby raportów zintegrowanych znajduje się energetyka, w ramach której opublikowano 26 sprawozdań, co stanowi 9,09% ich ogólnej liczby. Wśród liderów na dalszych miejscach znajdują się przemysł naftowy i gazowy (19 raportów), górnictwo (14), organizacje niekomercyjne i logistyka (po 12 raportów), przemysł spożywczy, instytucje publiczne (po 10) oraz nieruchomości (9 sprawozdań). Wymieniona dziesiątka najaktywniejszych sektorów w tej dziedzinie opublikowała łącznie 160 raportów zintegrowanych, co stanowi 55,94% całej grupy.

Rok później do grona 34 sektorów, w ramach których zgłaszane są raporty zintegrowane, dołączył jeszcze jeden – przemysł komputerowy. Lider grupy – firmy sektora finansowego – opublikował 71 raportów (co stanowiło 15,43% grupy). Tu

¹⁶ Szerzej na ten temat por.: A. Paszkiewicz, *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw i jej raportowanie w instytucjach finansowych*, Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego „Zarządzanie wartością instytucji finansowych” nr 4/5, 2011, s. 331 i dalsze.

też odnotowano największy skok (wzrost liczby o 23 raporty). Jak pokazuje rys. 3, na dalszych miejscach znajdują się podmioty reprezentujące sektor przemysłu naftowego i gazowego (36 raportów), organizacje niekomercyjne (25), górnictwo i budownictwo (po 18), dalej przemysł chemiczny, produkty medyczne i logistyka (po 16) oraz nieruchomości (15). Od dziesiątki liderów z 2011 r. pochodzą zatem 263 raporty zintegrowane, co stanowi 57,17% całej grupy.

Rys. 3. Liderzy raportowania zintegrowanego (10 wiodących sektorów) – 2011 rok

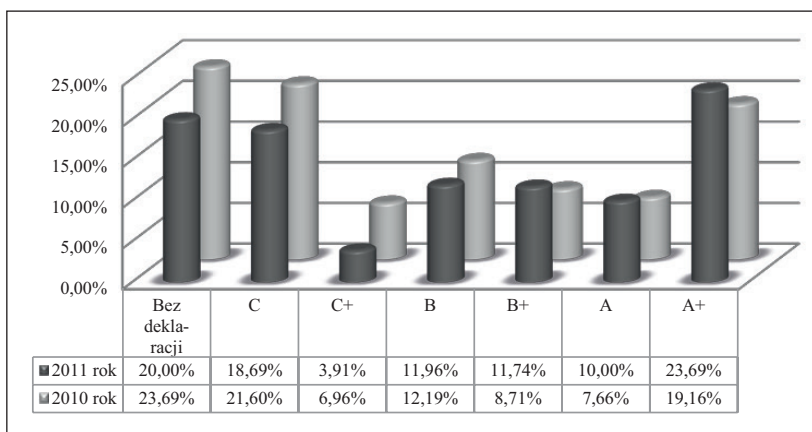
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Global Reporting Initiatives według stanu na 1.09.2012 r.

Warto również zwrócić uwagę na poziom aplikacji wytycznych Global Reporting Initiative stosowanych w raportach zintegrowanych¹⁷. Jak prezentuje rys. 4, w 2010 r. najwięcej, bo aż 23,69% wszystkich organizacji (tj. 68 podmiotów), nie deklarowało jeszcze żadnego poziomu (*bez deklaracji*). Drugą najliczniejszą grupę (62 podmioty, tj. 21,60%) stanowiły raporty o najniższym poziomie aplikacji – C. Z kolei 55 organizacji zgłosiło najwyższy poziom A+ i one stanowiły trzecią w kolejności grupę (19,16%) raportów zintegrowanych.

Sytuacja uległa istotnym zmianom w następnym roku (2011). Najwięcej – 109 raportów (23,69%) zostało przygotowanych przy uwzględnieniu najwyższego po-

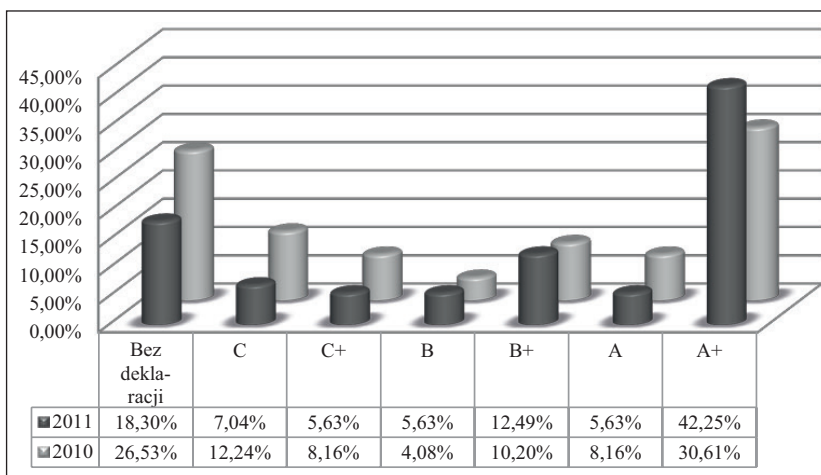
¹⁷ GRI sugeruje, aby w ramach przygotowania sprawozdań określić, w jakim stopniu ich wytyczne są stosowane. Trzy podstawowe poziomy oznaczono od najniższego C, poprzez B do najwyższego A, dodatkowo wprowadzając oznaczenie „+”, które potwierdza dokonanie weryfikacji raportu przez zewnętrzny i niezależny organ weryfikujący.

ziomu aplikacji wytycznych GRI (A+). Do 20% spadł natomiast odsetek raportów zintegrowanych, w których nie podano żadnego stopnia. Z kolei w 86 raportach (18,69%) zastosowano wytyczne na poziomie C i te stanowiły trzecią pod względem liczebności grupę.

Rys. 4. Poziomy aplikacji zintegrowanych raportów według wytycznych GRI – lata 2010-2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Global Reporting Initiatives według stanu na 1.09.2012.

Rys. 5. Poziomy aplikacji zintegrowanych raportów według wytycznych GRI (sektor finansowy) – lata 2010-2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Global Reporting Initiatives według stanu na 1.09.2012 r.

Rysunek 5 pokazuje, jaki poziom aplikacji przypisany jest do najliczniejszej grupy raportów zintegrowanych, która dotyczy sektora finansowego. W tym przypadku dane znacznie odbiegają od wcześniej prezentowanych wyników charakteryzujących całą grupę raportujących. Wynika z nich, że zarówno w 2010, jak i w 2011 r. najliczniejsza grupa podmiotów tego sektora przygotowała sprawozdania o najwyższym poziomie aplikacji wytycznych (A+). Było to odpowiednio 30,61% (czyli 15 raportów) z 2010 r. i aż 42,25% (30 raportów) z roku następnego. Dużo niższy odsetek dotyczy drugiej pod względem liczebności grupy instytucji finansowych, które nie deklarowały żadnego poziomu (odpowiednio 26,53% w 2010 i 18,30% w 2011 r.). Pozostałe poziomy aplikacji są deklarowane przez znacznie mniej raportujących w tym sektorze. Wyniki te świadczą o wysokim poziomie raportowania zintegrowanego, jaki prezentują instytucje finansowe.

Podsumowując powyższe rozważania, należy stwierdzić, że w ciągu dwóch lat:

- 1) liczba zintegrowanych raportów znacznie wzrosła,
- 2) coraz więcej krajów przyłącza się do tej inicjatywy,
- 3) obecnie najwięcej tego typu raportów pochodzi z Republiki Południowej Afryki, Hiszpanii, Brazylii, Holandii, Szwajcarii i Australii,
- 4) organizacje tworzące zintegrowane sprawozdania wywodzą się z różnych sektorów,
- 5) bezsprzecznym liderem raportowania zintegrowanego jest sektor finansowy, a za nim przemysł naftowy (i gazowy) oraz energetyka,
- 6) poprawia się jakość tworzonych raportów oceniana pod kątem poziomu aplikacji GRI.

5. Podsumowanie

Twórca trzeciej wersji¹⁸ Kodeksu Zasad Ładu Korporacyjnego, Mervin E. King, definiuje sprawozdawczość zintegrowaną jako holistyczne i zintegrowane przedstawienie wyników podmiotu od strony finansowej, jak i w kontekście zrównoważonego rozwoju. Zwraca on jednak też uwagę, aby nie postrzegać raportu zintegrowanego jako „wciśniętego” do sprawozdania finansowego raportu zrównoważonego rozwoju¹⁹.

Podkreśla się również, że koncepcja jednego całościowego raportu, łączącego aspekty finansowe i niefinansowe, nie ma polegać jedynie na wydaniu następnego dokumentu. Raport zintegrowany ma stanowić narzędzie do ujawniania informacji finansowych i niefinansowych w taki sposób, aby pokazać relacje je łączące i umożliwić znalezienie odpowiedzi na fundamentalne pytanie: Jak niefinansowe wyniki wpływają na dokonania podmiotu o charakterze ściśle finansowym i odwrotnie?²⁰.

¹⁸ Znanej jako King III.

¹⁹ *SA Leads Way in Integrated...*

²⁰ R.G. Eccles, M.P. Krzus, *Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*, „Financial Executive”, March 2010, s. 29-30.

Literatura

- Accounting for Sustainability, *Governance & Collaboration. Establishing An "International Integrated Reporting Committee"*, 2010, <http://www.accountingforsustainability.org/wp-content/uploads/2011/10/Governance-and-Collaboration.pdf>.
- Deloitte, *Integrated Reporting. Navigating your way to a truly Integrated Report*, February 2012.
- Eccles R.G., Krzus M.P., *Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*, „Financial Executive”, March 2010.
- IIRC, *Towards Integrated Reporting, Communicating Value 21st Century*, 2011.
- Integrated Reporting Committee (IRC) of South Africa, *Framework for Integrated Reporting and the Integrated Report Discussion Paper*, 25 January 2011, <http://www.sustainabilitysa.org/Portals/0/Integrated%20report%20discussion%20paper.pdf>.
- Kiron D., *Get Ready: Mandated Integrated Reporting Is The Future of Corporate Reporting*, „MIT Sloan Management Review”, March 13, 2012, <http://sloanreview.mit.edu/>.
- LOTOS, Zintegrowany Raport Roczny 2011 *Optimum. Odpowiedzialne decyzje*, <http://raportroczny.lotos.pl/organizacja-i-jej-raport/zintegrowane-raportowanie/>.
- Paszkiewicz A., *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw i jej raportowanie w instytucjach finansowych*, Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego „Zarządzanie wartością instytucji finansowych”, nr 4/5, 2011.
- Paszkiewicz A., Szadziewska A., *Raportowanie rozwoju zrównoważonego przedsiębiorstw według wytycznych GRI*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia, Rachunkowość w teorii i praktyce, nr 668, 2011.
- SA Leads Way in Integrated Reporting*, SouthAfrica. Info, 26 January 2011, <http://www.southafrica.info/news/business/king-260111.htm> (dostęp: 2.02.2012).

INTEGRATED REPORTING AS AN ASPECT OF FINANCIAL REPORTING EVOLUTION

Summary: Integrated reporting appears to be the future of financial reporting, which brings financial, environmental, social and governance information together. Therefore, the paper aims to present the main reasons and assumptions of initializing and developing integrated reporting concept and information about the number and character of companies which have issued integrated reports according to GRI Sustainability Reporting Guidelines.

Keywords: integrated reporting, sustainability reporting, Corporate Social Responsibility (CSR) reporting.